СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 49. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 1. березня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 49. Jersey City, N. J., Saturday, March 1, 1930. THREE CENTS.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ

КОМІСІЯ ПЕРЕСЛУХУЄ БИЗНЕСМЕНІВ, ПИСЬМЕННИКІВ, ЖУРНАЛІСТІВ, ПРАВНИКІВ І СВЯЩЕНИКІВ. ВСІ ЗІЗНАЮЧІ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Судейський конгресовий комітет пересухував далі ріжних визначних людей в справі прогибіції. Між иншими зізнавав відомий фабрикант Пієр Ді Пон. Він подав, що студіює прогибіційне питання вже 10 літ і прийшов до переконання, що прогибіції не можна модифікувати, а тільки треба її цілковито знести і вернути до давних часів, але з тим, щоби віддати стейтам контролю над алькоголічними напитками. Ді Пон підніс, що він не зауважив ніякої благодати з боку прогибіції, коли ходить про робітників по фабриках. Справді Форд і инші промисловці є иншої думки, але Ді Пон обстоює це, до чого змушує його власна обсервація.

Адвокат Генрі Джанстон з Ню Йорку говорив від імени 2,000 адвокатів і узнав прогибіцію противоконституційним актом. Він заявив, що тверезість є моральною квестією, а не політичною. І ціла біда, що священство взяло верх у вирішенню політичної квестії, яку треба вирішувати з правного, а не з теольогічного боку.

Журналіст Колі Е. Морган обговорював смерть 1,360 осіб, спричинену форсованням прогибіції.

Пастор Джан Малік заявив, що коли би ми були знали, що значить прогибіція, як ми її запроваджували, то не було би її взагалі.

Д-р Френклин критикував прогибіцію з того боку, що вона нарушує особисту свободу, та заповів, що вона не може вдержатись, а готова спричинити домашню революцію.

ШАРКІ ПОБИВ СКАТА.

МІЯМІ. — 30,000 людей прийшло приглянутися кулачній боротьбі між Шарким і Скатом. З розпродажі тикетів прийшло $200,000. Це значить, що компанії, яка влаштовувала цю боротьбу, прийдеться доплатити яких $50,000.

Щодо публики і грошей боротьба не дописала. Не задоволила вона й глядачів. Шаркі повалив Скaта вже в третій рунді. Удар не був вправді правильний, але рефері узнав Шаркія побідником.

ЗВЕРТАЮТЬ $33,000,000.

ВАШИНГТОН. — „Ди Юнайтед Стіл Корпорейшен" дістане $33,000,000 титулом звороту побраних від неї неправно податків у роках 1918, 1919, і 1920.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ.

НЮ ЙОРК. — Яких 200 комуністів пробувало задемонструвати перед Сити Гол ізза безробіття. Підчас демонстрації прийшло до сутичок між демонструючими і поліцією. Побитих було 5 осіб, між ними двох комуністів. Арештовано дві жінки.

РЕВОЛЮЦІЯ В САНТО ДОМІНГО.

ВАШИНГТОН. — Уряд дістав повідомлення, що британське правительство вислало до Санто Домінго воєнний корабель ізза революції, яка вибухла в домініканській републиці. Англія хоче в той спосіб ратувати британських горожан, перебираючи їх на свій корабель. Та по одержаних з Санто Домінго відомостях революція буде зліквидована мирною дорогою.

ПЛЯНУЮТЬ СВІТОВУ ДЕМОНСТРАЦІЮ.

ШИКАГО. — Зприводу останої місцевої демонстрації комуністів подають, що одержано відомости, що з Берліна переслано телеграфічно на руки Вилєма Фостера $1,250,000 на поширення комуністичної пропаганди в Америці. Разом з тим подано, що згідно з закликом Третього Інтернаціоналу відбудуться дня 6 березня великі комуністичні демонстрації по всіх більших містах, як Рим, Берлін і т. п.

ОБЄДНАЛИСЯ ДЛЯ СПІЛЬНОЇ ЦІЛИ.

ПОРТ О ПРЕНС (Гаїті). — Всі партії, які себе взаїмно поборювали, але які годяться щодо цього, щоби „положити конець американській окупації", обєдналися, щоби виступити з однодушним домаганням перед комісією, яку вислав Гувер до Гаїті для провірення тамошніх відносин.

НЕДОЛЯ ІНДІЯН.

ВАШИНГТОН. — Чарлз Ровдс, індіянський комішенер при департаменті для справ внутрішніх, домагається додаткових $600,000 для виживлення і зодягнення 21,633 індіянських дітей, які знаходяться в нужденнім стані.

РАДІОВА ШКІЛЬНА РАДА.

АТЛЕНТИК СИТІ. — Делегати Краєвого Виховничого Товариства заявилися за тісну кооперацію між виховничими інститутами і радіовими стаціями та за створення шкільної ради, яка мала би мати нагляд над програмами, призначеними для молоді. Ті програми мали би бути вільні від усяких оголошень і пропаганди.

В ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Торговельна Палата в Бронкс скликує на день 20 березня конференцію в справі заради безробіттю. На бесідників запрошено самих визначних суспільних діячів.

ВИКОПАЛИ 30 МУМІЙ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — З рамени Пенсилвенійського университету вислано до Єгипту експедицію для розкопів старинних гробів. Експедиція доносить, що натрапили при розкопах на 30 гробів, в яких знайдено 30 мумій.

АРЕШТИ ПРОВІДНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

РАДЯНСЬКА ПРЕСА ПОДАЄ, ЩО СЕРЕД АРЕШТОВАНИХ УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНО-НАЦІОНАЛЬНИХ ТА НАУКОВИХ ДІЯЧІВ НА ЧОЛІ З АКАДЕМІКОМ ЄФРЕМОВИМ, ЗНАХОДИТЬСЯ ПЕРВОСВЯТИТЕЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ МИТРОПОЛИТ ВАСИЛЬ ЛИПКІВСЬКИЙ ТА ЕПИСКОПИ: О. ЯРЕЩЕНКО, С. ОРЛИК, Ю. ЖЕВЧЕНКО, К. КРОТОВИЧ І ПІВОВАРІВ.

ДО ЦЬОГО ТРЕБА ДОДАТИ, ЩО ЧЕКА ПРИМУСИЛА ИНШИХ ЕПИСКОПІВ НА ЧОЛІ З МИТРОПОЛИТОМ М. БОРЕЦЬКИМ РОЗВЯЗАТИ АВТОКЕФАЛЬНУ УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ ЗА ЇЇ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ. ВСІМ АРЕШТОВАНИМ ЗАГРОЖУЄ РОЗСТРІЛ.

ДЕКРЕТ ПРО РОЗВЯЗАННЯ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ НА УКРАЇНІ.

З Харкова доносять, що большевики приготовляють декрет про розвязання автокефальної української церкви. Організація цеї церкви опиралася на радянським кодексі, який дозволяє на істнування релігійних організацій яко приватних інституцій.

Розвязання української автокефальної церкви має наступити з причини оживленого самостійницького руху на Україні.

Харківський „Комуніст" помістив у цій справі велику статтю, в якій домагається закриття автокефальних церков. „Комуніст" твердить, що автокефальна церква складається з ворожих большевикам людей, а автокефальне духовенство проводить протирадянським рухом. Тож дальше істнування української автокефальної церкви з огляду на зріст її впливів серед населення представляло небезпеку для радянської влади на Україні.

НА РАДЯНЩИНІ КОНФІСКУЮТЬ СЕЛЯНСЬКІ МАЄТКИ.

В полтавському окрузі сконфісковано майно 41 селянам тільки за те, що вони противилися колективізації ріллі. Самих селян виселили з України. В одеському окрузі з тої самої причини виселено 47 мужицьких родин і сконфісковано 5 маєтків.

ЗАСУД ШІСТЬОХ УКРАЇНЦІВ.

Львівський трибунал засудив шістьох парубків села Карів коло Угнова, а саме: Демка Іванюка на 7 місяців, Филимона Леуша на 8 міс., Атанаса Ленчука на 8 міс., Клима Іванюка на 5 міс. і Василя Кота на 8 міс. за це, що вони побили Поляка Францішка Нагурного тому, що він організував в селі польського „Стшельця".

БОЛЬШЕВИЦЬКА РУКА В ПАЛЕСТИНІ.

З нагоди арабського робітничого конгресу пише часопис „Труд": „Коли розігрався в Палестині боротьба широких мас за незалежність проти ярма англійського імперіялізму й коли з другої сторони національна бaржуазія готова піддатися, набирає особливого значіння організація нових відділів робітничої кляси під знаком клясової боротьби. Комуністична партія і сторонники Профінтерна приложать як найбільшого зусилля, щоби здемаскувати замисли націоналістичних елементів і нададуть боротьбі клясовий характер".

Ці заяви московського „Труда" доказують, що рука Комінтерна простягнена в Палестину.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

Мінneаполіс. — За старанням Української греко-кат. Громади відбудеться дня 1 березня радіовий концерт у годині 4.30 з стації W. R. H. M. Українці повинні домагатися від радіової стації частіших українських програм, бо в той спосіб заознайомимо чужинців з нашою штукою.

ЗАМІСЦЬ ОСЕЛЕДЦІВ — ГРАНАТИ І КРІСИ.

З Гамбурга доносять, що тамошня поліція сконфіскувала велику скількість амуніції та зброю, яку привіз до Гамбурга шведський корабель „Кароль Густав". Муніція і зброя були заладовані в бочках від оселедців. Поліція сконфіскувала 600 машинових пістолетів з муніцією, 1000 ручних гранатів, 4 легкі машинові кріси і 100 штилетів. Капітан корабля заявив, що він нічого не знав про цю посилку зброї, і-думав, що це дійсно посилка оселедців.

Поліція здогадується, що ця посилка зброї була призначена для німецької комуністичної організації, яка мала в перших днях лютого викликати вуличні заворушення в Берліні, Гамбургу та по инших містах.

ПРЕЦІНЬ РАЗ!

Польське міністерство внутрішніх справ обіжником, розісланим до воєвідств, заборонило всяким урядам при полагоджуванню справ побирати від громадян додаткові оплати, звичайно на якісь гуманітарні цілі. Деякі уряди, особливо старости, завели дошкульний звичай збирання ріжних жертв, а навіть продавання лєсів фантових льотерій. Більшість громадян видавала гроші тільки під примусом, а тепер цього примусу вже нема.

СПИС НАСЕЛЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

Головний Статистичний Уряд в Польщі приступить вnедовзі до приготовчих праць над списом населення в Польщі. Цей спис відбудеться 31. грудня 1930. Цьогорічний спис населення буде полученний зі списом рільників.

СКІЛЬКИ НА СВІТІ ЛЮДЕЙ.

Міжнародний Статистичний Інститут обчислив скількість людей на цілій кулі земській. В 1929 р. було майже 2 міліярди людей. Статистика з 1910 р. виказувала лише 1,600 мільонів. Після континентів виглядає це: Азія 600 мільонів, Европа 500 мільонів, Америка 220 мільонів, Африка 150 мільонів, Австралія і Океанія 7 мільонів. Бачимо отже, що тазі великі континенти, як Америка й Африка, є відносно мало залюднені.

ПРОВОКАЦІЙНІ ВИСТУПИ МОСКВОФІЛІВ У ЖУРАВЕНЩИНІ.

В Журавенщині москвофіли починають підносити голову. Нападають не тільки на українські віча, концерти, театральні вистави й українські установи, але й теж на українських діячів, яких побивають. Але верхом москвофільських провокацій була слідуюча подія: На Новий Рік, 14. січня ц. р., гуток українських парубків з села Володимирець відвідав село Дубравку, бо такі відвідини водяться віддавна. Проспівавши кілька пісень, відвідуючі перейшли село й вернули назад до свойого села. Про якунебудь бійку їм навіть і не снилося. Та перелякані москвофіли гадали, що відвідувачі прийшли їх бити за те, що москвофіли на Різдво ц. р. напали на українську читальню в томуж селі, а навіть стріляли до людей, зібраних у читальні. Тому розіслали вони післанців до найближчих поліційних постерунків: Журавна, Ляхович Зарічних, Сулятич, які знову потелефонували про „український напад" до старости в Жидачеві. Вввечері налетіла хмара поліціянтів до Володимирець і арештувала 27 хлопців. Закувавши частину з них в кайдани, відвезли поліціянти їх усіх до окружного суду в Стрию.

НОВІ ПАШПОРТОВІ ОПЛАТИ В ПОЛЬЩІ.

По кількалітній боротьбі виборов нарешті сойм зниження оплат за пашпорти. Появився розпорядок, котрий вставновляє такі оплати за закордонні пашпорти: нормальний одноразовий 100 зол., промислово-торговельний 25 зол.; курацийний 20 зол.; многократний 250 зол. Ці нові оплати за пашпорти увійдуть одначе в життя аж з днем 1 квітня ц. р. Чи ці оплати будуть довго обовязувати — також невідомо. В пашпортовій справі в Польщі діються вже здавна несамовиті несподіванки.

РЕДУКЦІЯ РОБІТНИКІВ У ПОЛЬСЬКІМ ПРОМИСЛІ.

В найближчім часі цілий ряд промислових заводів на Горішнім Шлеську має розпочати редукцію робітників. Між иншим має бути відпущених 300 вуглекопів на копальні „Андалюзія" і 300 робітників в державній фабриці азотових союзів у Хоржові.

НОВА БЛАГОДАТЬ.

Польське правительство хоче ущасливити своїх горожан дорогoвою поліцією, яка буде їздити автами по дорогах і пильнувати, щоби люде їздили тільки правим боком. Хто либа-що не волос зачепить колесом ліву половину дороги, буде поданий на кару.

БОЛЬШЕВИКИ ГНІВАЮТЬСЯ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ЖИДІВ

ВВАЖАЮТЬ ЇХ ПРОТЕСТИ ШКІДЛИВИМИ ДЛЯ СЕБЕ, БО ЖИДІВСЬКІ РАБИНИ МАЮТЬ СИЛУ В ФІНАНСОВИХ КОЛАХ.

МОСКВА (СССР). — Кореспондент жидівської телеграфічної агенції подає, що велике обурення в офіційних большевицьких колах викликало те, що американські Жиди приєдналися до папського протесту проти Радянської Росії. Вони кажуть, що американським Жидам більше ніж кому иншому відомо, що зробили доброго большевики російським Жидам, тому вони більше ніж яка инша релігійна група відповідальні за підюдження світової громадської опінії проти Радянщини.

Газета „Звестія" каже, що лідери католиків та инших християнських віроісповідань дуже добре знають, яку велику силу в фінансових колах мають жидівські рабини. Тому вони постаралися притягнути рабинів на свою сторону проти большевиків. Разом з тим газета іронічно завважує, що релігійні переслідування большевиків перший раз за дві тисячі років обєднали християн та Жидів.

ФАЛЬШІВНИКИ ВІЗ.

У ПОЛЬЩІ АРЕШТОВАНО 25 УЧАСНИКІВ БАНДИ, КОТРА ПІДРОБЛЯЛА АМЕРИКАНСЬКІ ВІЗИ.

ВАРШАВА (Польща). — Арештовано 25 осіб, які обвинувачують у фальшуванню ріжних документів для одержання позаквотних американських віз. Серед арештованих є два варшавські рабини, які видавали фальшиві свідоцтва про подружжя польських Жидівок з американськими горожанами. Таксамо вони фальшували свідоцтва про час народження аплікантів по американську візу, зменшуючи їх вік нижче 18 літ, коли певні категорії еміґрантів можуть дістати позаквотні візи на вїзд до Америки.

За свою працю рабини брали від 30 до 60 долярів за кожен підпис. За всі „документи й візи" банда брала від 600 до 1,000 долярів з одної особи. Відкрито цю банду пощастило випадково, коли американський віцеконсуль у Варшаві, Гол, був на короткій відпустці. Тоді в його шуфляді знайшли телеграму до Американця Баскіна, котрий жие в Ню Йорку. Телеграма ця видалася підозрілою й навела на слід фальшивників віз. Судове слідство в цій справі далі переводиться поспішно.

УРЯД МЕК ДОНЕЛДА ВРАТОВАНИЙ.

ЛОНДОН (Англія). — При голосованню углевого законопроекту уряд Мек Донелда одержав більшість лише 9 голосів. При першому голосованню над цим законопроектом він мав більшість 8 голосів. Сподіваються, що й при третьому читанню цього законопроекту робітниче правительство Англії знову одержить більшість. Хоч вона буде дуже незначна, всеж це вратує правительство Мек Донелда від упадку та парлямент від розвязання й нових виборів в Англії.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Рух проти монархії все більше зростає та скріплюється. Тепер натовпи студентів та народу вряджують демонстрації з червоними прапорами, домагаючись повалення монархії та встановлення републики. Серед демонстрантів усе частіше чуються викрики: „Смерть королеви! Хай жиє република!"

Особливо велика демонстрація на вулицях столиці відбулася після промови в місцевому театрі бувшого премієра-міністра Еспанії, старого Гуери, який у 1917 році сам розстрілював демонстрації страйкарів. У 1929 році він розпочав революцію проти диктатора Прімо де Рівери. Тепер Гуера, називаючи себе монархістом, заявляє, що Еспанія вже дозріла до републики, а тому прийшов час повалити королівську владу, яка винна в розгромі Еспанців у Мароко, в диктатурі Прімо де Рівери та в тяжкому політичному й економічному становищі Еспанії.

ЗАРОБІТКИ ФОРДА В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — З першого річного звіту компанії Форда в Англії, яка основана там в жовтні 1928 року, видно, що по виплаченню 10% дивіденди на шери залишиться чистого прибутку для компанії 4,000,000 долярів. Сума дивіденди виносить 7 мільонів фунтів стерлінгів.

ТРУДНОЩІ ТАРДЮ.

ПАРИЖ (Франція). — Не зважаючи на всі старання, Тардю й досі не пощастило сформувати нового правительства Форда в Англії, яку основано там у жовтні 1928 року, видно, нього в правительство, або дати йому свою підтримку. Бувший премієр міністер Еріо рішуче відмовився підтримувати Тардю.

МАСАРИК ПРО ПАЦИФІЗМ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Як відомо, президент Масарик не лише по переконанням пацифіст, але й активно старається впровадити в життя ідею пацифізму. Та остання промова Масарика на цю тему викликала велике здивовання, бо він заявив, що, не зважаючи на свою ідею пацифізму, він уважає, що кожний нарід мусить бути добре приготованим, щоби міг мілітарною силою боронити свої права та свою державу.

Тому він, як вожд чеської армії, старається, щоби ця армія була сильною й здібною до оборони інтересів своєї держави. Масарик говорить, що він є противником пацифізму Толстого, який висловлювався проти оборони своєї держави, хочби на неї напали варвари. Масарик говорить, що навпаки: навіть сильний повинен завжди бути готовим відбити напади на себе. Коли в боротьбі хтось має бути вбитий, то хай буде вбитий напасник.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Oелефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "EVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗЛІ ЗАКОНИ

Відомий католицький учений, о. д-р Джан А. Раєн, професор соціольоґії в католицькім університеті, зізнавав у Вашинґтоні в справі прогибіції. Зізнання цього католицького ученого відбилося широким відгомоном, а цікаві вони не тільки з огляду на прогибіцію, але й з іншого боку.

о. Раєн пішов так далеко у своїй критиці, що навіть відмовив президентови Гуверови права впливати морально на горожан, щоби допомагали у нагляді над виконуванням законів, а тимсамим над форсованням прогибіційного закона. Раєн твердить, що конституція не дає президентови права бути моральним суддею над горожанами й рішати, що є моральне, а що ні. о. Раєн заявляється проти теорії, що злі закони повинні бути виконувані нарівні з добрими. Він натякає, що коли би так було, то не було би американського бунту проти наложеного Англією цла на чай, а тимсамим не було би війни за незалежність Америки. Тому не можна нікого змушувати, щоби він активно попирав прогибіцію і виступав проти тих, що її нарушують. Бо прогибіція скорумпувала навіть тих, котрі повинні стояти з уряду на її сторожі. Вона ввела замішання у голови найрозумніших провідників краю. о. Раєн підніс ще й те, що люде звичайно реаґують проти злих законів у той спосіб, що їх не поважають і уважають їх за неістнуючі. В той спосіб доводять згодом до цілковитого занепаду тих законів. Він заявив, що історія не знає такого випадку, щоби можна було направити злі закони, коли їх точно виконується. Боротьбу за знесення прогибіції уважає він боротьбою за політичну, духову й особисту свободу, не менше важну як та боротьба, яку вели американські революціонери, коли боролися за визволення краю.

Отся заява католицького ученого важна не тільки з точки прогибіції. Її можна цілком добре пристосувати й до инших законів. Приміром для нас, Українців, являється польсько-римський конкордат договором, який деморалізує наше громадянство, який рівнож, як і прогибіція, вніс замішання у наші ряди, який є злим договором, бо наносить нашому народови велику шкоду й пхає українську церкву на службу ворогови нашої державної независимости. Прогибіція має всеж таки за собою певну законність, бож ухвалили її заступники краю, а конкордат накинено Українцям силою, не питаючи навіть українських католицьких епископів про їхню опінію.

Католицький учений виступає як найостріше проти прогибіції як злого закона, бо загал є проти нього. А у нас ми були свідками, як наші „учені" оправдували конкордат, хоч ввесь український нарід є проти нього.

Я. Дуб.

ПЯТИРІЧНИЙ ПЛЯН

Свій пятирічний господарський плян виробили совітські можновладці для того, щоб вже зневіреним у будуванню „соціялізму" народнім масам показати певні вигляди та шляхи й засоби, на підставі яких можна буде позбутись нинішнього товарового і проживного голоду, загальних злиднів, житлової кризи та безробіття. Отже не даремно совітська преса вже протягом року тільки трубить про цей „надзвичайний" плян. З нашого погляду, пятирічний плян, якщо його вдалось би здійснити, був би справді не лише дуже важливим кроком, але навіть певним скоком у господарськім розвитку Союзу, власне кажучи, совітської Росії, але не України. Совітські господарники виробили цей плян на замовлення та за вказівками Політбюра Компартії. Себто, господарські можливости і мрії про „соціялізм" дуже щільно переплелись у пятирічнім пляні, а тому можна з певністю сказати, що протягом пяти років цього пляну, безперечно, не вдасться здійснити. Ми певні, що навіть мінімальних розрахунків пляну не вдасться в значній мірі перевести в життя до 1933. р. Совітські господарники, власне, й обмежуються мінімальними пляновими розрахунками, а максимальні виробили лише для потреб компартії з метою певної пропаґанди та аґітації. Цей факт цілком виразно підкреслено за лаштунками останнього конгресу совітів підчас ріжних партійних чварів поміж сталінцями та опозицією. Опозиціоністи підкреслювали, що досить протягом пятиріччя (1929—1933) одного або двох неврожайних років, як це було в 1927—28 р. р., то господарський плян буде зірваний коли не на 50, то принаймні на 30%.

І справді опозиція не помиляється, бо протягом пятиріччя предбачається подвоїти виробництво всього народнього господарства, зокремаж промисловість потроїти, а сільське господарство побільшити у півтора рази супроти передвоєнного рівня. Таксамо національний прибуток має зрости з 24.4 міліярдів карб. в 1927—28. р. до 49.7 міліярдів, тобто на 103%. Щоб досягнути такої нучуваної швидкої розбудови народнього господарства, совітська влада передбачає протягом пятиріччя витратити на його фінансування 64.6 міліярди карбованців (мінімально 57.4 міліярдів).

У наслідок запроектованих капітальних вкладів загальна сума основних фондів Союзу має зрости з 70 міліярдів карб. в 1927—28 р. до 128 міліярдів в 1932—33. р. або на 82%, у тім числі основні фонди промислу з 9 міліярдів мають зрости до 25.8 міліярдів, електріфікації з 1 міліярда до 5, залізничого перевозу з 10 міліярдів до 18, сільського господарства з 28.7 міліярдів до 38.9 міліярдів (на 35%) та житловий фонд з 13 до 18 міліярдів карбованців. З цею метою на фінансування промислу передбачається видати 16.4 міл. карб., з чого на важкий (засоби виробництва) до 80%, а на легкий коло 20%.

Вклад капіталу в сільське господарство разом з будівництвом виносить понад 23 міліярди карбованців. У звязку з цим засівна площа має поширитись на 22% (на Україні на 15%, а в Росії на 30%) і врожайність з гектару на 35%. Сільсько-господарська кооперація має охопити навіть коло 85% усіх господарств. Таксамо споживна кооперація має побільшити скількість пайників у місті з 8.7 до 16.5 міл., а на селі з 13.9 до 39.8 міл. Значно зросте також кооперування роздрібного товарообміну (з 60.2% до 78.9% та дрібного, переважно кустарного промислу (з 19.4% до 53.8%). Цікаво, що кустарний та ремісничий промисл має значно поширитись, а саме, має побільшити своє виробництво до 8 міліярдів карб., або на 90%. Разом з тим скількість працюючих у нім піднесеться з 4 міл. душ до 6 міл. Вклади капіталу в цей кустарно-ремісничий та взагалі дрібний промисл виносять 4—5 міліярдів карб. Треба додати, що як приватний дрібний промисл так і приватне сільське господарство повинні самі дбати про належні вклади капіталу, бо совітська влада фінансує їх взагалі дуже мало, а саме, на скільки вони колективізуються та кооперуються.

Совітські можновладці з великим завзяттям намагаються переконати широкі маси, що з переведенням в життя цього господарського пляну Союз стане промислово-аґрарною країною, що він тоді відновить колишній вивіз збіжжя та перевищить передвоєнний зовнішній торг, що в країні взагалі настане певний добробут та будуть усунені житлова криза, товаровий і проживний голод, а також безробіття та почасти аґрарне перенаселення.

У дійсности воно не зовсім так, бо один рік з цеї пятирічки вже минув, а в Союзі становище не покращало, а погіршало. Совітські господарники тому, навпаки, досить обережно висловлюються про пятирічний плян та зазначають, що без підвищення вилайности праці на 100%, а також без належної раціоналізації виробництва та зниження у звязку з цим собівартости будівництва на 50% і собівартости промислового виробництва взагалі на 30—35% увесь цей „знаменитий плян" буде зірваний, або замісць пятирічки перетвориться в десятирічку. Так воно мабуть і буде. Нічого вже й казати, що після здійснення цього пляну совітський Союз стане лише аґрарно-промисловою країною, бо нині він є типовою аґрарною державою (за винятком таких частин, як московський чи ленінґрадський район або почасти Україна). Ми певні, що Союз стане промислово-хліборобською країною лише після переведення в життя ще одного або може й двох таких господарських плянів, для чого потрібно принаймні 20, коли не 30 років. Мріятиж про те, що через 5 років Союз вироблятиме 70—80% усіх потрібних йому машин та устаткування, або досягне такої господарської самовистарчальности, як Злучені Держави, які на 75% задовольняють свої потреби власними виробами, звичайно, можна.

Необхідно зазначити, що цей пятирічний плян дуже мало узгляднює господарську розбудову України, а особливо її упромисловлення. Так з цеї суми в 64 міліярди карб. Совітська Україна має одержати на свою господарську розбудову лише 11 міліярдів карб., а не 12.5 міліярдів, як це належить їй після кількости населення (20%). Тому саме темп розвитку народнього господарства України буде відставати від темпу Росії. Наприклад, добування вугля на Україні має несповна подвоїтись, а в Росії воно збільшиться в три рази. Таксамо добування залізної руди на Україні має подвоїтись, а в Росії побільшиться чотири рази. Далі виробництво чавуну в Росії пошириться понад три, а на Україні лише 2.5 рази. Машинобудівництво зросте в Росії 3.5, а на Україні всього 2 рази. Не диво отже, що питома вага України у важкім промислі значно впаде. Нині Україна добуває понад 80% вугля, а через пять років буде добувати лише 70%; залізної руди нині 70%, а тоді 55%; чавуну виробляє Україна тепер до 80%, а в 1932—33 р. лише 66% і т. д. На Україні майже не будується машинобудівельних заводів, а лише поширюється та переустатковується старі. Наприклад, протягом 5 років мають збудувати лише заводи турбін, тракторів, знаряддя та варстатів, тоді як в Росії думають будувати чимало нових заводів (між іншим два тракторних, два заводи авт, 4 заводи варстатів та знаряддя, 2 заводи хліборобських машин та заводи казанів, ваґонів, двиґунів машин для будування шляхів, а також заводи для виробництва устаткування для промислу металюрґійного, гірничого, хемічного й ін.). Взагалі, з усіх тих невеликих вкладів капіталу, що їх Москва відпускає Україні, на нове будівництво витрачається менше 20%, тоді як Росія витрачає понад 25%. Ще більше впаде питома вага українського легкого промислу, бо Москва примушує Україну витрачати на важкий промисл, переважно на поширення металюрґії та добування вугля і руди, аж до 88% вкладів капіталу (без українського вугля, руди та чавуну і криці Росія не малаб можливости розвивати свого промислу, не лише важкого, але навіть легкого), а на легкий всього 12%, тоді як Росія витрачає на власний легкий 20%, поширюючи свій промисл прядільний, шкіряний, паперовий, тощо.

Таксамо протягом 5 років буде поширена в Росії залізнича дорога на 14 тис. кіл., а на Україні лише на 3 тис. кіл., ріжні шляхи на 17 тис. кіл. в Росії і на 4 тис. кіл. на Україні. Отже Совітська Росія піднесе 4—5 разів більше свій перевіз ніж Україна, а тимчасом вона має, власне, лише тричі більше населення. Електрифікація України теж відстає, бо через пять років Росія побільшить потребу електроенергії 4, а Україна лише 3 рази.

Нарешті й питома вага українського сільського господарства через 5 років безперечно впаде, бо засівна площа в Росії побільшиться на 30%, а на Україні лише на 15%. Крім того тракторизація і взагалі машинізація хліборобства в Росії відбувається швидшим темпом, ніж на Україні. Це й видно виразно з того, що на підставі пятирічного пляну сільсько-господарська продукція України виноситиме лише 16% Союзу (4.2 міліярдів карб. з 25.8 міліярдів), що її промислова продукція становитиме коло 17% союзної (7.2 міліярди з 43.2 міліярдів), що в 1932—33 р. народнє господарство України дасть усього 16.5% продукції цілого Совітського Союзу (11.4 міліярдів з 69 міліярдів). Себто, питома вага України зменшиться супроти 1928—29 р. на 1.5%. Можливо, що в дійсности станеться інакше, але на підставі урядової статистики, за яку ми не відповідаємо, виходить саме так. Совітські господарники та можновладці України свого часу гостро протестували проти Москви, коли вона відкинула будівництво нових 30 заводів та фабрик на Україні. Згодом, коли компартія та конгрес совітів затвердили вироблений плян, вони на ґрунті партійної дисципліни та з інших причин замовкли. Мовляв, це будівництво нових заводів увійде до нової пятирічки. Тимчасом, на підставі вже ухваленого пляну, про який так завзято галасує й українська совітська преса, що він начебто причиниться до широкої розбудови народнього господарства України, остання втратить й ту питому вагу, яку посідає сьогодня в Союзі. Натомісць Росія, відрізавши Україну від світа, упромисловлюється її коштом та все щільніше затягає над нею смертельну петлю. Бо в дійсности Україна, будучи російською „соціялістичною" кольонією, стоїть перед загрозою стати аґрарним додатком до Росії, коли її залежність від Москви потреває довший час. Адже з 1913. до 1933 р., себто протягом 20 років, Україна зменшить свою питому вагу в народнім господарстві Союзу майже на 4.5%. Ми однак певні, що цього не станеться, і Україна, ставши суверенною державою, протягом 20—30 років справді перетвориться у промислово-хліборобську країну. Без цього сама українська нація ніколи не стане заможньою, культурною та могутньою.

В. Будзиновський.

ВЕСЕЛИЙ ДВІР.

Оповіданнє.

(2)

— Спільних дітей не мають?

— Був синок і була донечка, але повмирали. Вони ще не старі. Бог ще може поблагословить їх.

Так балакаючи, заїхали до Кременчука. Харина справив коня до хати кременчуцького сотника. Склалося так, що і сей третій сотник в тих сторонах був ще молодим парубком, отже також зчаста і радо зазирав до веселого двора, де були веселі дівчата і весела ґаздиня. Харина загадав у трійку заїхати веселий двір. Коли підїхали під хату Димецького, вчули, що він вже які дві годині тому виїхав. Куди, легко було вгадати. Тимкович розсміявся і каже: Ти цілком непотрібно відгородив свою гречку від мене, бо в ту гречку мабуть вже вліз Димецький, зайшовши з другого боку.

— Мені справді не подобається, що нині він поквапився. Звичайно дожидав мене і до Матковичів їхав, чи йшов зі мною. Ми оба були там тому два тижні. Тоді він нічим не показував, щоби Олена була йому миліша, як инші.

— Як ти був там тому два тижні, то дівка може гадала, що вона тобі не в голові, отже... Бог зна, що могло статися, може й сталося, саме того одного тижня. Залізо треба кувати, поки горяче. Хто дівку занедбує, сам собі винен, як йому хто вхопить її зпід носа.

— Минулої неділі і він там не був. Як був, то з Оленою не балакав; цілком не бачив її. Вона з мамою була в Чигирині.

— Лише з донькою, без мужа?

— Маткович сидів дома. Не має довіря до Правобережа, де гетьманує протеґований Ляхами Тетера і де стільки польського війська. І жінці не радив їхати, але баба вперлася.

— Що вона в Чигирині згубила? Чого вона й доньку потащила з собою?

— Баба все бабою; ще й така весела і жвава, як та Молдованка. В Чигирині двір гетьмана Тетери. На його дворі буває ріжне панство: козацьке і польське. На добавок почула, що до Чигирина приїде з Рашкова Тимошева, її приятелька. Чиж дивс. що баба зворохобила ся, задерла хвіст і полетіла до Чигирина?

Тимкович похитав головою і каже:

— А я гадаю, що се чим иншим пахне. Як до Чигирина зїздяться знатні пани, то між ними бувають також знатні женихи, більші пани, як козацький сотник. Чи не в тім причина, що Матковичева взяла з собою доньку?

— Покажеться, як зайдемо до них. Як твій здогад правдивий, то Димецький безпечно вже зміркував се, бо жвава, огниста і прудка дівка не замаскується. Хоч не скаже, то своїм поведенням покаже... Лише мені не личить саме про таке балакати з Димецьким. Не личить і незручно. Може би ти таки зараз взяв його на бік і забалакав про родину Матковичів. Не здивується, коли ти схочеш щось дізнатися про людей, між котрих тебе вводимо. З розмови зміркуєш, чи й він задурився в Олені, і чи вона, вернувши з Чигирина, не стала иншою, повздержливішою. Як ще не всьо пропало, то я рішився нині побалакати з нею на розум.

— Може би вперід з мамунею?

— Вперід хочу знати, що дівка думає про мене.

*

Двір Тимковича був неначе найдалі з півночи висунене передмістє Кременчука. Як всі двори знатніших, був оборонний. Ціле обійстє разом з великим садом було обведене муром. Брамою віздилося на подвірє, на котрім по обох боках були невеликі стайні і комори. Ліворуч, від подвіря, відгороджене муром було гумно з клунями і стайнями. Зад подвіря замикав вищий і сильніший мур з бійницями і фіртою. Нею входилося до великого саду, якого частина була від решти відгороджена також сильнішим оборонним муром. В тій частині був двір. В другій, більшій частині саду була ще одна хата. Таким способом увесь двір з господарськими будинками і з садом був обведений подвійним муром. На случай татарського наскоку зверхний мур мож було боронити бодай хвилю, поки в самім дворі не приладяться до оборони. Внутрішний мур уможливляв довшу оборону. Перед меншими чамбулами двір був цілком обезпечений. Як Татарів була більша сила, то боронитися мож було довший час, поки не прийде яка підмога. Кременчуцький замок з постійним гарнізоном був недалеко, отже двір Матковича був досить безпечний. На добавок Дніпро був добрим обезпеченнем від сходу, так, що на Кремінчук Татари мало коли важили. Лівий бік Дніпра був від Татарів взагалі ліпше обезпечений, як правий.

Кременчуцький сотник Димецький зявився перший. Не диво. Між його козаками кружляли якісь тривожні вісти про хмару, що суне з заходу. Тимковичева була при жерелі тих вістей і не було виключене, що з Чигирина привезла якісь новини, які і для козака були би цікаві.

Тимковичева неначе нарошне для Димецького їздила по сі вісти. Коли сотник увійшов у світлицю, вона аж підскочила до нього, кажучи:

— Я вже гадала посилати по вас, не будучи певною, чи нині прийдете. Маю для вас цікаві новини.

— Найцікавіша новина для мене то се, що Олена вернула здорова. Хоч... бачу... ні трохи не змарніла. Очи щось не сміються так, як то все бувало.

— Ще з дороги не відпочала.

Розмову перебив Маткович.

— А я казав дівку лишити дома. Такі труди не для дівчат. Тепер маєш! Нині вже трохи ліпше виглядає. Але цілі два дни по повороті ходила як запаморочена, з помраченими очима. І така чогось квасна, якої я раніше ніколи не бачив.

Жінка перебила:

— Переборщуєш. Трохи втомилася дорогою, трохи ще не відіспала тих ночей, що гуляла. Ще два-три дні і назад буде така, якою все була.

Димецький, позираючи на дівчину допитливо, замітив:

— А може причина в чім иншім? Може Оленка не ціла вернула з того Чигирина? Може там щось лишила? Своє серце?

Олена чудно якось глянула на нього. Хотіла щось сказати, але боялася, що буде незручно. Її виручила мама, кажучи:

— Вперід спитайте, чи вона те своє серце взагалі возила до Чигирина. Мені бачиться, що вона його згубила десь тут, в Кременчуці, і до Чигирина поїхала без серця. Бодай всі залицяйники в Чигирині казали про неї, що то дівчина без серця, не годна полюбити когось.

Хоч козак не знав, в чию се користь було сказане, йому лекше стало. Хотів знати решту і боявся почути. Він лише замітив:

— Щасливий буде той, що таку цінну згубу знайде. А може вже є такий щасливий?

Матковичева, що стояла у вікні, перебила сю розмову, кажучи:

— Тратимо час на такій пустій балачці. Вже зачинають сходитися гості. Ідуть наші сусіди, а я ще не розказала сотникови новин з Чигирина, які для нього будуть цікаві і які для нас всіх дуже важні. Я не хотіла би розказувати при всіх. Я піду з сотником в сад. Ти, Олено, біжи до пекарні і приклич Софійку. Нехай тут лишиться з гістьми. Ти прийди до нас до саду, до того другого. Може що призабуду розказуючи, то ти поповниш. Ходіть, сотнику, за мною. Вийдемо ось тими задними дверми, щоби не зійтися з надходячими гістьми.

З гостинної світлиці виходилося на веранду і в сад. Вже в саді Матковичева замітила:

— Наші гості й сюди прийдуть. Поки нема музик, волять сидіти на веранді, або гуляти по саду. Щоби ми могли балакати цілком без свідків, підемо до другого саду і за собою замкнемо фірту.

Саме тоді, коли скрутивши наліво, підійшли до муру і станули при фірті, надбігла Олена з ключем. Відчинила фірту і всі троє пішли до другого саду. Оба сади ріжнилися тим, що в першім були вичищені стежки, богато цвітників і хатчина, другий був без стежок, але з пасікою і стебником. Фірту Олена замкнула за собою. Розмову зачала Матковичева.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК В МАВДСВИЛ, В. ВА.

З днем 1. лютого знову знижено нашу майнерську заробітну платню. За нагруження тони вугля платили досі 51 центів, а тепер знизили на 45 центів. Знижено рівнож і инші платні.

Це було причиною, що майнери в наших сторонах вийшли на страйк. Заряд майн приминив роботу, а тепер набирає страйколомів, щоби знищити страйкуючих.

Між тими скебами знайшов я двох Українців, яких спровадили аж з Пенсилвенії. Це саме застановляє мене забрати в тій справі публичний голос. Бо це сором, щоби Українці ставали страйколомами, ломили в той спосіб робітничу солідарність і не давали змоги робітникови збудувати силу.

Дуже можливо, що наших робітників затягають в наші сторони і навіть не кажуть, що тут є страйк. Тому остерігаю всіх, що в нас ведеться завзята боротьба з майнерськими баронами. Перед кількома днями висаджено динамітом у воздух шанду, в якій мешкали страйколоми. Вже з того видно, що тут у нас добра нема. Тому й нема чого нашим робітникам сюди їхати, бо роботи нема, а бути скебом це річ погана, а дотого ще й дуже небезпечна.

Тимко Кулева,
член 157 від. У. Н. С.

ПРО АНГЛІЙСЬКУ СТОРОНУ В „СВОБОДІ".

В 21 числі „Свободи" пише Антін Ґураль, що ні його родичі ні він не вміють читати по українськи та що тому треба писати в „Свободі" більше по англійськи.

Я не маю нічого проти цього, щоби писати в „Свободі" й по анґлійськи. Але тимсамим не звільняю нікого від обовязку навчитися читати, писати й говорити по українськи. Наші старі родичі, коли не вміють читати й писати, то самі винуваті, бо коли їх не навчили письма в старім краю, то могли навчитися дуже легко самі тут в Америці. А так ні самі не вміють, ні своїх дітей не навчили, ні не подбали, щоби ті діти навчилися деінде. А тепер майже в кождій місцевости є українська школа й при добрій охоті й волі можна навчитися по українськи. А читаючи „Свободу", можна далі вправлятися в читанню, як це я сам роблю.

Я сам школяр і радив би свому товаришови, щоби пішов до української школи, або попросив кого, щоби його підучив українського письма. Це не так важко зробити. А робити так наказував нам наш поет Шевченко, коли писав:

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужого научайтесь
И свого не цурайтесь!

Степан Дроботій,
член Мол. Деп. 204 від. УНС.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Коляда на інвалідів.

Українська Стрілецька Громада переслала на інвалідів суму девять долярів, одержану від хору ім. М. Шашкевича в Френкфорд, Па.

На коляду жертвували слідуючі: М. Громяк 2 дол.; по 1 дол.: С. Громяк, П. Громяк, І. Петришин, А. Мельник, П. Баглай, Т. Радинський, В. Питель.

Упр. Укр. Стр. Громади.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Виступи з українською піснею і танцями перед Американцями.

Від часу, як ми почали поширювати українську пісню по радіо, наше громадянство почало живійше інтересуватися своєю рідною піснею.

Співацькі товариства й кружки почали виявляти більшу діяльність, а за цим й Американці, які високо цінять спів і музику, почали виявляти щораз більший подив для нашої пісні.

У нас в Перт Амбою завівся між Американцями звичай, що на публичні зібрання просвітно-культурних установ запрошують на виступи українські співацькі товариства „Боян" і „Луг" і учнів школи українських танків В. Авраменка. Виступи перед Американцями приносять нашому громадянству головно моральну користь. Перед і по виступах появляються в американських місцевих часописах рецензії, які немало причиняються до поширення українського імени. Наведу кілька уривків з "Perth Amboy Evening News", в якім були поміщені менші або більші дописи про наші виступи.

November 16, 1929, **"Ukrainians on the Radio":**

"The Ukrainian Choir which scored such a big hit at the Kiwanis Kammunity Kapers here last month, will broadcast from station W. A. A. T., Jersey City tomorrow afternoon commencing at 2:45. The program will feature Ukrainian folk songs. The choir is under direction of Jos. Bukata.

Дня 25 січня с. р. в тім самім часописі було: "The Ukrainian club in native costume gave generously of their many talents, in the group singing, the music proved colorful and was rendered in a masterful style. The dancing numbers captivated the audiance which its gayety and mood and its treatment of dance rhythm".

Дня 29 січня с. р. в тій самім часописі від "Girls Club in Perth Amboy, N. J.," в якім організуються переважно місцеві американські учительки, подано:

"Several members of the Ukrainian society will give a group of folk songs and dances in native costume. An especialy interesting part of the program is the groups of children who sing folk songs, are directed by Mr. Bukata.

"Members of the Ukrainian society have appeared in many Perth Amboy program, and have always been greatly appreciated."

Були поміщені також фотографічні знимки української групи в народних строях, при яких були обширні описи.

Як Американці задивляються на нашу пісню, танець і стрій, пізнати з отсього листа визначного Американця:

Sewaren, N. J.

The Ukrainians,
Perth Amboy, N. J.

Dear People:

Last night I attended a Parent Teachers entertainment in the Sewaren Public School and great measure of succes was due to the beautiful singing and dancing, which you people contributed. Your costumes were so bright and colorful and the poise and dignity with which each number was given could only be the result of intensive training.

Aside from the pleasure I experienced I was also impressed with the fine idea of training the young people to do something worthwhile.

I hope I will hear and see you all again.

Very truly yours,
William T. Ames.

Ми отримали богато листів подібного змісту, які однак годі друкувати.

Подаємо це до „Свободи" не для хвали, а для приміру і заохоти для инших громад. Памятаймо, що наша пісня і танок це культурна пропаганда, яка поборює наших противників, котрі на кожнім кроці стараються обезславити українське імя.

Йосиф Буґата.

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Де ділися протести?

Заходом Української Національної Ліґи Повіту Лузерн, стейту Пенсилвенія, відбулося дня 9 лютого протестаційне віче, на якім запротестовано проти терору московських і ляцьких окупантів.

Протест той мав бути поміщений в тутешніх американських і українських часописах. Але, хоч вже минуло доволі часу, ніде цього протесту не видно. Була в „Рекорді" маленька повинка про віче і це все. Люди роздумують над тим і говорять всіляко. Кажуть, що одні з тих, що мали виконати ухвалу віча, симпатизують самі з большевиками і дописують до „У. Щ. Вістей", а инші служать по польських інституціях, чи таких, де Поляки є шеровцями, і бояться наразити собі Поляків, тож не оголошують протестів.

А коли ще чуємо від наших проводирів такі слова, що „не дамо ні цента до краю", то загал затривожений. Бо що це за провідники, коли бояться оголосити протести проти московських і ляцьких наїзників та противні тому, щоби зібрати гроші на допомогу політичним вязням?

Ми є проти всяких московських і польських впливів у нашім життї. Тому хочемо й мусимо знати, що сталося з нашими протестами, та чому вони досі не були оголошені в українській пресі, а рівнож і в американській.

Ів. Бойко.

ЗІ СПОРТУ.

Дійсний спортсмен.

Одною з головних умов спорту є є джентелменство й діввага підчас змагань. Коректний та відважний спортсмен здобуває собі признання навіть тоді, коли він у змаганнях програє, й навпаки той, хто порушує спортову етику, тратить симпатії публики, хоч і виходить переможцем.

Це цілковито можна пристосувати до вечера боротьби минувшого понеділка в Ню Йорку в Арморі Гол. Головною парою в цей вечір були: Українець Кириленко, якого аранжери боротьби уперто називають „руським", та Литовець Шикат, якого також перехрестили в Німця. Очевидно інтереси бизнесу вимагають такого перехрещування борців у инші народности.

Шикат є американським та світовим чемпіоном в боротьбі на американський спосіб. Кириленко лише три роки, як почав боротися на цей спосіб і йдучи від перемоги до перемоги, нарешті дійшов до того, що вже став до боротьби з Шикатом за чемпіонство. Перша зустріч Кириленка з Шикатом скінчилася невдачею для Кириленка й він зістав переможеним після того, як здавалося, що він уже одержав перемогу й десятьтисячний натовп любителів боротьби вже плескав на славу його перемоги.

Та невдача Кириленка не зменшила його популярности, а навпаки, зробила його героєм-спортсменом та ще більшим улюбленцем любителів боротьби. Переможця - чемпіона Шиката провожали з арени псиканням та свистом незадовольнені глядачі, а Кириленко сходив зі сцени героєм, якого провожали величезними оваціями. Так оцінила публика джентельменське, коректне й хоробре поведення Кириленка на протязі майже годинної боротьби й далеко не спортменське поведення Шиката, який увесь час знаходився в дефензиві й кожного небезпечного разу тікав до шнурів, щоби там вратуватися від поразки. Кириленко ввесь час тримався середини арени й ні разу не показав, що він боїться нападу свого противника, або старається укритися за шнурами. Навпаки, старанно пильнував, щоби знаходитися в центрі арени й дійсно поводитися по спортменському: коректно й відважно. Це йому принесло славу навіть тоді, коли він програв. Публика любить спортсменів та дійсний спорт, в якому вона шукає не лише перемоги якогось з партнерів, але й краси самого процесу змагань.

Між иншим треба зазначити, що в той вечір пара: Калза проти Мек Мілана боролися на причуд по джентельменськи, спокійно, що дало повну насолоду любителям артистичного спорту, хоч і скінчилася їх боротьба розіграною. Инші пари також були не злі, але вже у них не було тої спортової краси, яка була в Кириленка, Калзи, Мек Мілана та Лондоса. Зле зі сторони спортової етики пописалися такі борці, як сам чемпіон Шикат, Вашбурґ та особливо Залізняк, виявляючи нетерпеливість у боротьбі й ніби злість проявляючи супроти свого противника. У спорті треба вміти з честю бути переможеним і в часи найтяжчої поразки не губити гумору. Це основа спортової етики, порушення якої любителі спорту нікому не вибачають, а порушивший її програє в очах публики, навіть коли він фактично переміг.

Спортовець.

— Чи то не страшне мати жінку, що вміє дуже добре варити, а не варить?

— Ще страшніше мати жінку, яка не вміє варити, а варить.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Коляда О. Д. В. О.

Щобн прийти з помічю найбільш пекучим тепер народнім справам у рідному краю, засновано тут відділ Організації Державного Відродження України, для допомоги бойовій акції в краю. Відділ складається переважно з членів народних Січей, Стрілецького Гуртка ч. 6 і свідоміших одиниць инших організацій. З рамени відділу рішено цього року піти з колядою на Українських Інвалідів і УВО. А щоби праця принесла якнайбільший успіх, то поділено зголошених охотників-колядників на 4 групи і кождій групі віддано певну українську кольонію. Розуміється, кожда група вивязалась зі свого діла як могла найлучше, а, як видно зі звіту, — найкращу ролю відограли Стрільці. Загал віднісся до коляди досить прихильно, бо жертвували всі, що хто міг, без ріжниці релігійних чи політичних переконань, як це видно зі спису імен жертводавців. Заколядовано разом $433.50. Не є це надзвичайно велика сума на таку велику українську кольонію, як Шикаго, але коли взяти під розвагу коляди парохій, а до того і великий застій в праці та бизнесі, то сума цьогорічної коляди навіть досить гарна. А все це завдяки невпинній праці колядників, що ходили пару тижнів до пізної ночі, не досипляючи та бродячи снігами по розкинених українських домах.

Перша група колядників: С. Куропась, І. Побуцький (б. стрільці), П. Жовнірчак і Д. Ґіжовський (члени Нар. Січи) заколядували $199.

Зложили коляду оці: д-р М. Сіменович $10; по $5: І. Побуцький, П. Щербатий, В. Процик, В. Ковалик, С. Мучеловський, І. Ґенсьорський, С. Погребний, С. Брудний, В. Тимчук; Н. Ґіжовський (Фелька) 4 дол.; по $2: І. Осідач, Д. Ґіжовський, І. Максим, С. Ментус, О. Олешко, В. Савчин, М. Ґірняк, С. Юрчак, О. Крупанник, І. Шкварок, А. Гаврилюк, А. Партика, Т. Лехів, І. Ханас; П. Жовнірчак, Т. Ґресько, д-р Грибик, П. Яленяк, Д. Ґенсьорський, А. Ханасик, Іл. Свірський, Н. Гуменяк, Н. Гладкий, С. Андрушко, Т. Дорош, Аф. Максимюк, В. Саґан, Д. Шумовський, А. Рибак, Л. Лесько, П. Іванів; по $3: М. Томашівський, С. Ковік, Т. Яремцьо; по $1: А. Прокопчук, А. Керницьь, С. Лозьо, Д. Худа, М. Ковалик (ст.), А. Радохонський, М. Месьонц, М. Чорняк, М. Мандзяк, Мар. Вільчак, І. Чорняк, М. Дмитраш, Т. Пелех, Гн. Абрамик, М. Урбан; В. Демко, І. Тарандій, Д. Гарасим, О. Гринишин, Й. Стефанович; І. Сахно, Гр. Олешко, Мар. Білик, Ю. Кріль, В. Кучерепа, Т. Кіселик, А. Станько, С. Іваньо, П. Облочинський, М. Облочинський, М. Блідий, Д. Костик, Д. Демко; С. Троць, Т. Ґенсьорський, Т. Максимець, Г. Возняк, М. Тарандій, Й. Кобилецький, А. Пайда, К. Пирович, П. Блідий, Н. Ґіжовський, Г. Нурко, І. Ковалишин, П. Лехів, Мар. Хомяк, М. Ґірка, А. Смук, В. Вітушинський, М. Блідий, Ф. Сніданко, І. Романишак, І. Бордаховський, А. Циган, І. Кашоба, І. Боднар, М. Чирко, П. Семерак, Г. Сабор, І. Карпюк, П. Пітула, Д. Гнида, П. Кузьма, А. Малюта, С. Кіселик, М. Чорняк, М. Настасовський; по 50 центів: А. Облочинський, Т. Станько, Й. Месьонц, О. Лещишин, А. Станько, Катерина Мушинська, Д. Саламон, О. Кальмук, О. Блюз, О. Шостак; О. Шостак 20 ц.; Д. Шкоробан 26 ц.

Друга група колядників: Г. Білецький, П. Костирка, І. Миленький (бувші стрільці). Заколядували $97.50.

Зложили коляду: по $5: Укр. ресторан „Супрім", М. Кранс, А. Кохановський, адв. Б. Пелехович, Й. Марущак, П. Хомин, М. Солтис; Й. Рурка $4; по $3: адв. М. Тремко, М. Леськів; по $2: М. Чуба, Н. Кирилюк, П. Семенюк, Н. Сибор, Укр ресторан „Радіо". В. Музика, С. Мурин, І. Лябовський, Н. Ложнюк, К. Ґавлічинський, о. Ф. Тарнавський, Н. Тимчук, П. Хомин, О. Гринчишин, Т. Кошинська, д-р В. Сіменович і Н. Н.; по $1: І. Бойко, Ф. Олекней, М. Андрейків, Й. Марцінкевич, М. Микитин, І. Миленький, В. Хомяк, А. Вайда, Т. Ковальчук, І. Бранов, Т. Шибула, Д. Дмитриків, А. Мандрій, Н. Панасюк, А. Булка, Нар. Гостинниця і Н. Н.; по 50 центів: І. Сінацький, Й. Лесюк, П. Дзюбінський.

Третя група колядників: М. Гарас, Т. Подола (б. стрільці) і С. Мусійчук. Заколядували $46.

Зложили: по $5: д-р І. Смук і М. Діденко; по $3: І. Бандура, д. Паленичка, Н. Волковецький; по $2: Н. Пикульський, Мат. Риза, Н. Блюз, І. Будзінський, Н. Діденко; по $1: С. Мусійчук, І. Гой, М. Білинський, С. Пущак, Н. Гарас, С. Стефанків, М. Савчин (мол.), Д. Катамай, М. Костелюк, Укр. Нар. Гостинниця, Г. Гнатишин, В. Сенів, В. Ковалів, Л. Кучер і д. Мізин; Є. Віґак $1.50 і О. Павлій 50 цнт.

Четверта група колядників: В. Лоняк, І. Скульський, С. Іванишин, С. Мусійчук, І. Лесько, М. Леськів, Н. Гуль, Н. Тимуш, І. Гайович, І. Карпа. Заколядували $91.

Зложили слідуючі: по $5: М. Белеґай, І. Карпа, Т. Ковальчук; по $3: Н. Пикульський, Д. Попадюк, Г. Чайковський і Приятельський Клюб; по $2: Й. Лоханський, Й. Холодницький, Д. Чубко, Н. Вінтоняк, В. Горень, д. Холодницький, Т. Кривовяз, Н. Гуль, М. Подоляк; Н. Онисів, С. Тимець, В. Лесько, М. Семків, І. Баран, Н. Пашко; по $1: В. Лоняк, С. Мусійчук, І. Шпікула, Я. Бас, І. Прийма, Д. Водзянський, Н. Водзянський, Ан. Маркевич, С. Кіняк, Н. Мелешко, Д. Кіняк, В. Кіняк, І. Гнатюк, І. Забяк, О. Капустяник, В. Одорак, М. Томин, Іл. Плитяк, Мар. Войтків. М. Онищук, Т. Кликун, В. Марчук, С. Іванишин, Н. Читвінський, І. Лесько, П. Венгрин, А. Вайда, І. Олексій. А. Білий, І. Бабин, М. Кузьма, С. Ликтій; по 50 центів: Я. Мудзяк, С. Багрій, М. Савчин, Ю. Якимович.

Разом заколядовано $433.50, Розходи колядників з пересилкою $8. Чиста коляда остала $425.50.

На зборах відділу О. Д. В. (У. В. О.) 7. лютого ц. р. рішено одноголосно розділити і вислати коляду, як слідує:

$100 на будову Дому Укр. Інвалідів у Львові, зазначуючи, що це від Стрілецького Гуртка ч. 6.

$100 на будову Дому Укр. Інвалідів у Львові, зазначуючи, що це від народної Січи ім. К. Трильовського.

$225.50 на боєву акцію УВО (Української Військової Організації).

Збірку вислано до краю через Обєднання.

Екзекутива О. Д. В. О.:

Василь Лоняк, голова;
Степан Мусійчук, секр.;
Михайло Белеґай, кас.

—o—

КЕМБЕЛ, О.

Різдвяна коляда.

Наше Товариство Сокіл, від. 218 У. Н. Союза, як кождого року так і цього ходило з колядою, щоби розвеселити своїх братів. При тій нагоді заколядовано $45.00. Коляду зложили: М. Війтишин 2 дол.; М. Бурий 1 д., А Бурий 1 д., Н. Богач 1 д., В. Білан 1 д., А. Бомбар 1 д., І. Сухар 1 д., М. Сорока 1 д., Д. Липка 1 д., А. Данильчак 1 д., Н. Нановський 1 д., М. Ткачишин 1 д., С. Мельник 1 д., К. Війтишин 1 д., Д. Стецький 1 д., Н. Дрогомирецький 1 д., І. Лабай 1 д., Ю. Недоступ 1 д., С. Калька 1 д., М. Сорока 1 д., М. Стахура 1 д., І. Черніґа 1 д., Й. Сокіл 1 д., Й. Стахура 1 д., М. Клюс 1 д., Ф. Сліпенчук 1 д., А. Дрозда 1 д., І. Лисиганич 1 д., С. Ґренечко 1 д., А. Скубяк 1 д., Й. Сорока 1 д., С. Лабай 1 д., С. Гусак 1 д., В. Юрчак 1 д., А. Стромик 1 д., Н. Корецький 1 д., С. Стахура 1 д., М. Суляк 1 д., Д. Ґорик 1 д., І. Марунчак 1 д., Н. Стефанко 1 д., Ф. Кузенко 1 д.; С. Мулярчук 50 ц., Р. Ґіль 50 ц. М. Галамаґа 50 ц., С. Сорока 50. Коляду вислано до старого краю через Обєднання з таким призначенням: $20.00 Рідна Школа, $10.00 інваліди, $7.50 політичні вязні і $7.50 на боєвий фонд.

Федор Кузенко, секр.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.